

načkih dela predaka. A Gorski Vijenac a Fekete hegyek közt élő nép hősiességét éneklí meg.

Ha ismerjük a szerb népet, a szerb népköltészetet, a guszla hangjára verselve éneklő dalokat, szinte magunk előtt látjuk a Gorski Vijenac deszeterac-ainak könnyen gördüllő láncolatában meglevenedő hősokeket. Perreg a versesés, száll a dal:

...»Mint a csillag szépek a legé-
nyek,

kik azóta e hegyek közt élnek.

Beillenék mindegyik vezérnek.

Véres harcot küzdelmet keresnek,
hitért, szabadságért hull a vérük.

Ha hallik a guszla bűgő hangja,
szemét törli fiatalja, aggja...«

Ilyen virágokból álló *dalcsokor a Gorski Vijenac.* A hősi élet, a Fekete hegyek közt élő nép élete, multja, harcai egy halhatatlan hősköteményben.

Az új fordítás címadásánál gondolni kell az említett tényekre és körülményekre.

Stangliczky József

Pervomajszki Leonid:

BUDAPESTI LEVÉL

(versek)

A nagy ukrán költő a felszabadító Vörös Hadsereggel érkezett Magyarországra. A magyarokat akkor már ismerte. Nem az Ukrajnában fosztogató, asszonyokat és gyermekeket gyilkoló, »partizánvadász«, csatlós-magyarokat, hanem Petőfi Sándort és Petőfi Sándor magyarjait. És Pervomajszki sohasem tévesztette össze egyiket a másikkal. Számára a magyarság — Petőfi magyarsága maradt.

A háború folyamán, amikor Nagyszalonitára érkezett — Ilés Béla írja — »tüstént Petőfi barátjának, Arany Jánosnak múzeuma után érdeklődött. A múzeumot siralmas állapotban találta. Nagy energiával fogott a szét-hordott kéziratok és ereklyék vissza-

szerezéséhez. A múzeumot 48 órán belül helyreállította.«

Ez Pervomajszki, az ember. Az embert azonban nem lehet elválasztani a költőtől.

Mindössze nyolc vers van ebben a kis kötetben. A nyolc vers — Radó György kitűnő fordításában — mégis egész embert és nagy költőt mutat. Költőt, akiben élnek az igazi költői hagyományok, aki mindent megtanult, amire az orosz Puskin, az ukrán Sevcsenko és a magyar Petőfi taníthatta. Költőt mutat, akinek »lelkében él a pusztá tiszta tája« éppen úgy, mint a tiszta hazaszereget, a makulátlan emberszeretet s ezért — elentének látszik, de mégsem az — a gyűlölet is azokkal szemben, akik az igazi hazát éppen úgy gyűlölték, mint az igazi embert.

Két verse nagyon a miénk. Az egyiket Petőfi Sándorhoz írta: »Kun-szentmárton, Nem jó álom a szememre. Ő élt és énekelt e földön, ő!« — és a másik a »Budapesti levél«.

Budapest forró és rettenetes ostromát éneklí a költő-katona. A harcot, amikor »pohár bor az élet« s amikor már »alig egy kis idő s mehetünk a hazánkba megint«. Elegendő volt a félrevezetett magyar, de a költőben csak a németek ellen ég a gyűlölet. A magyarokról így énekel:

»Kiújul az eső s a tetőre a köd le-
[telepszik.

A magyar katonák fedezékeiket szí-

Odahagyva, kibújnak. A sok csapat
[vesen

Pedig itt közülünk alig állanak egy
[erre igyekezük,

[kevesen.«

A költő azóta visszatért hazájába, a poltavai síkságra, ahol »pacsirta szá.] az ég kék katlanán, patak hullámán táncot jár a szellő, a zöld erdők lombján zenél a szellő, míg átrepül az áldott sík hazán...« Viszi magával »a mesék világát« és a »tűzmadár dalát« — és viszi a magz vérben és vasban kovácsolódott Petőfi-rajongását, a magyar demokrácia és a magyar szabadság nagy szeretetét.

Pervomajszkij megtanult magyarul, lefordította Petőfi válogatott költeményeit és több tanulmányt írt a nagy magyar költőről. Mi azonban nem csupán ezért szeretjük. Szeretjük mert költő, mert nagy költő és mert a szabadság költője.

Élős Béla írt előszót a kis füzethez. Az alig háromoldalas előszót el kell olvasni, meg kell tanulni.

Gál László

Hollós Korvin Lajos:

HÁTSÓLÉPCSŐ

(Regény)

Hollós Korvin Lajos azok közé a becsületes szándékú magyar írók közé tartozik, akikről nagyon keveset, vagy éppen semmit sem tudunk. »Baloldali« folyóiratokba és lapokba írt versei nem voltak szívesen látott vendégek a régi Jugoszláviában, nem is kerülhettek a vajdasági magyar olvasó elé. Az író, aki most nagy regénnyel jelentkezett, »a szavalókórus atyjának« nevezték sokan odaát. Nemrégiben megjelent egy a kritika által szívesen fogadott novelláskötete.

»Napjaink irodalmának egyik főműve« — mondja a borítéklaapon a csöppet sem szerény kiadó. Mi — ilyen nagyot nem mondanánk. A »Hátsólépcső« mindenestre érdekes kulesregény. A valóban báva Báva Vendel sorsán keresztül, az ellenforradalom történetét meséli hiánytalan becsvággal, sok tehetséggel, érdekesen — de nem elég élesen elemezve, nem elég élesen megrajzolva.

A hős: kispolgár; kispolgári környezetben is él — a hátsólépcső reménytelen szürkességében —, amelyből nem tud kiemelkedni felfelé a nagypolgárok, és nem tud kiemelkedni »lefelé«, a proletárok felé sem. A történe-

lem szele nem csupán meglegyintti, hanem alaposan arcul vágja, mindez azonban nem használ. Báva Vendel sem életében, sem szerelmében, sem sejtetett halálában nem lesz férfi, még ember sem.

A vaskos könyvbe tarka összevisszaságban belekerült mindenki, akit valaha is megemlítettek a régi Budapesten. A külön Freystädtler pasa éppen úgy, mint Horthy Miklós, az ingyenlevest osztogató szélhámos Róbert bácsi éppen úgy, mint Schadt Ernő, »a züllött bíró« és Krausz Simon és Castiglioni és Rotschild, aztán Rooseveltt és per sze, Hitler és Braun Csibi, a futballista; Töreky, a kúriai bíró, Bangha páter, Hetényi és József »apánk« — aztán »Rátócsi«, aki Rákosi Mátyás, a mártír Sallai és Fürst...

Sokszor az az érzésünk, hogy az ismert gyermekjátékot tartjuk kezünkben, azt a hosszú esővet, amelyben színes papírdarabkák vannak, s ha belenézünk, a papírdarabkák mindig más alakot vesznek fel: egyszer csillag, másszor akár nyílaskereszt, de mindig zavaros kissé és mindig sok fantázia kell hozzá.

Hollós Korvin Lajosnak van képzelőereje. Annyira van, hogy az olvasó nem tudja mindig követni kiugrásaiban és nem mindig tudja, hogy az író valójában mit akar. Az az érzésünk, hogy a felszabadulás utáni első könyvében az író mindent meg akart írni, amit nem írhatott meg a Horthy-ellenforradalom huszonöt évében. A nagyon sok pedig — néha kevés.

Izes, érdekes az író stílusa. Költő. Ez a regénynek néhol egy másik hibája.

A könyv az »Anonymus« kiadásában, 1945-ben jelent meg.

Gál László